אהא לוטא ולא נטה. נוח לך להיות מן המקוללים ולא מן המקללים לפי שסוף קללת חנם לשוב אל המקלל: **היה לו.** לאבנר להגיל את עצמו באחד מאויביו של עשאל ולא יהרגנו דהכי אמריגן [בכן סורר ומורה] (לקמן דף עד.) רודף אחר חבירו להרגו ויכול זה להגיל את עצמו באחד מאויביו של רודף ולא עשה כן אלא חזר כנגדו והרגו עליו: **אמרו ליה לא יכיל ליה.** אבנר לכוון באחד משאר איבריו: **אמר להו.** יואב השתא בדופן ממישית כנגד גלע ממישי: **אמר ליה ניזיל לאבנר.** דינו של אבנר פטור אתה עליו: **אכין ורקין דרש.**

תהא לוטא ולא תהא לאטה **אתיוה ליואב** דייניה אמר ליה מאי טעמא קטלתיה לאבנר אמר [6] ליה גואל הדם דעשאל הואי עשאל רודף הוה אמר ליה היה לו להצילו באחד מאבריו א] אמר ליה לא יכיל ליה א"ל השתא בדופן חמישית כיון ליה דכתיב [1]ויכהו אבנר באחרי החנית אל החומש וא"ר יוחנן בדופן חמישית במקום שמרה וכבד תלויין בו באחד מאיבריו לא יכיל ליה אמר ליה ניזיל אבנר מאי טעמא קטלתיה לעמשא אמר (ג) ליה עמשא מורד במלכות הוה דכתיב [2]ויאמר המלך לעמשא הזעק לי את איש יהודה שלשת ימים וגו' וילך עמשא להזעיק את יהודה ויוחר וגו' אמר ליה עמשא אכין ורקין דרש אשכחינהו דפתיח להו במסכתא אמר כתיב [3]כל איש אשר ימרה את פיך ולא ישמע את דבריך לכל אשר תצונו יומת יכול אפילו לדברי תורה [4]תלמוד לומר [3]רק חזק ואמץ אלא ההוא גברא מורד במלכות הוה דכתיב [4]והשמועה באה עד יואב כי יואב נטה אחרי אדניה ואחרי אבשלום לא נטה מאי לא נטה אמר רב יהודה שביקש לנטות ולא נטה ומאי טעמא לא נטה אמר רבי אלעזר עדיין ליחלוחית של דוד קיימת רבי יוסי ברבי חנינא אמר עדיין איצטגניני של דוד קיימין [6]דאמר רב יהודה אמר רב ארבע מאות ילדים היו לו לדוד כולן בני יפת תואר היו ומגדלי בלורית היו ומהלכין בראשי הגייסות היו והן הן בעלי אגרופין של דוד ופליגא דרבי אבא בר כהנא דאמר רבי אבא בר כהנא אילמלא דוד לא עשה יואב מלחמה ואילמלא יואב לא עסק דוד בתורה דכתיב [5]ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו ויואב בן צרויה על הצבא מה טעם דוד עשה משפט וצדקה לכל עמו משום דיואב על הצבא ומה טעם יואב על הצבא משום דדוד עושה משפט וצדקה לכל עמו [6]ויצא יואב מעם דוד וישלח מלאכים אחרי אבנר וישיבו אותו מבור הסירה מאי בור הסירה אמר רבי אבא בר כהנא בור וסירה גרמו לו לאבנר שיהרג [7]ויטהו יואב אל תוך השער לדבר אתו בשלי אמר רבי יוחנן שדנו דין סנהדרי א"ל מ"ט קטלתיה לעשאל עשאל רודף היה היה לך להצילו באחד מאיבריו לא יכילי ליה השתא בדופן חמישית כוונת ליה באחד מאיבריו לא יכלת ליה לדבר אתו בשלי אמר רב יהודה אמר רב על עיסקי (ג) שלו [7]ויכהו שם אל החומש אמר רבי יוחנן בדופן חמישית מקום שמרה וכבד תלויין בו [8]והשיב ה' את דמו על ראשו אשר פגע בשני אנשים צדיקים וטובים ממנו טובים שהיו דורשין אכין ורקין והוא לא דרש צדיקים שהן בפה ולא עשו והוא באיגרת עשה [9]ועמשא לא נשמר בחרב אשר ביד יואב אמר רב שלא חשדו [10]ויקבר בביתו במדבר אטו ביתו מדבר הוא אמר רב יהודה אמר רב כמדבר מה מדבר מופקר לכל אף ביתו של יואב מופקר לכל דבר אחר כמדבר מה מדבר מנוקה מגזל ועריות אף ביתו של יואב מנוקה מגזל ועריות [11]ויואב יחיה את שאר העיר אמר רב יהודה אפילו (ג)מוניני וצחנתא טעים פרים להו:

מאי טעמא קטלתיה לעמשא. ואם תאמר היאך נתחייב יואב במאי דקטליה לעמשא הא בעי התראה ואפילו למ"ד חבר אינו צריך התראה הכא לא היה חבר בדבר זה שהיה חושבו מורד במלכות וה"ל שוגג וי"ל דלא נתחייב אלא משום הוא גופיה דהוה מורד במלכות:

הדרן עלך נגמר הדין

הדרן עלך נגמר הדין

אכין ורקין דרש. כשנמשח שלמה נתה אל יואב ונתירא: **כי יואב נטה אחרי אדוניהו ואחרי אבשלום לא נטה.** כשמרד בדוד אביו: **מאי לא נטה.** כלומר מה לנו להזכיר כאן וכי מה היה לו לירא שלא נטה אחר אבשלום וכאן נטה אלא מגיד לך הכתוב שבקש לנטות גם אחרי אבשלום אלא שלא גמר מחשבתו כדמפרש מפני שעדיין היה ליחלוחית גבורתו של דוד קיימת אבל עכשיו שהזקין יצא מדרכו ונטה אחרי אדוניה: **איצטגניני דוד.** בעלי אגרופי' שלו שעל ידם הוא נלחם ויולא ונכא על פיהם. איצטגניונות דכל הס"ם לשון מזלות וחוזים בכוכבים והעד קרי הכי משום שהיה דוד נסמך עליהם ועושה על פיהם והולך אחר דבריהם: **ילדים.** בחורים: **ומגדלי בלורית.** כמשפטי העובדי כוכבים כדי שיירלו בעלי אימה ויפחדו מהן. ובני יפת תואר נשים שלקחו אנשי ישראל במלחמה, כדכתיב (דברים כא) והבאת אל תוך ביתך, ומתוך כך היו עוהבים כמשפטי העכו"ם (שם). **משפטי העכו"ם** (שם). **משום דדוד עושה משפט וצדקה.** דוד גרם ליואב להיות מצליח על הצבא לפי שעשה משפט וצדקה, ויואב גרם לדוד לעשות משפט וצדקה לפי שהוא דן ויואב שורר ורודה על ידו, ועוד מתוך שיואב עסק במלחמה לא היה דוד טורח בהן ולכן פטוח לשפוט לבד (שמואל ב ח טו).

הדרן עלך נגמר הדרן

רבינו חננאל

במשיח ה' ורחסר לחם זה יהוריכן שנאמר וארוחתו ארוחת תמיד ניתנה לו מאת המלך דבר יום ביומו: פודגרא. בלשון יון אלנקרם פודגרא. אתיוה ליואב ודיינוה א"ל [גואל הדם דעשאל הוי] מאי טעמא [דכתיב] וימת בדם עשאל אחיו אמרו ייזיל אבנר. לעמשא בן יתר אמאי קטלתיה א"ל עמשא מורד במלכות הוה שנאמר ויוחר מן המועד אשר יעדו א"ל עמשא אכין ורקין מיעוטין דרש דאשכחינהו דפתחו במסכת אמר כתיב ביהושע כל איש אשר ימרה את פיך וגו' יכול אפילו לדברי תורה ישמע לו ת"ל רק חזק ואמץ וכ' קרא אחרינא רק חזק ואמץ

מאד לשמור ולעשות ככל התורה אשר צוה משה עבדי אל תסור ממנו ימין ושמאל למען תשכיל בכל אשר תלך וקיימא לן אכין ורקין מיעוטין כ"מ שכ' אך (ואך) [ורק] למעט באו וכיון דכתב הכא רק למעט כי בדברי תורה אין שומעין לו אדרבה אתה הוא מורד במלכות שנאמר והשמועה באה אל יואב כי יואב נטה אחרי אדניה וגו' ונגמר הדין בכך. כתיב ואחרי אבשלום לא נטה מ"ט לא נטה אמר עדיין לחלוחית של דוד קיימת אסטגנינו דאמר רב ת' ילדים בני יפת תואר מגדלי בלורית היו לו לדוד ומהלכין בראשי הגייסות והן הן אגרופין של בית דוד כלומר ומהן מתיירא יואב לנטות אחרי אבשלום ופליגא דר' אבא בר כהנא דאמר אלמלא דוד לא עשה [יואב] מלחמה ואלמלא יואב לא עסק דוד בתורה שנא' ויהי דוד עושה משפט וצדקה ויואב על הצבא ומה טעם יואב על הצבא משום דדוד עשה משפט וצדקה: וישיבו אותו מבור הסירה א"ר אבא בר כהנא בור וסירה גרמו לו לאבנר שיהרג מפורש בתלמוד א"י בסוטה פ"א. שרצה שאול להשיב את דוד מפני שאמר בעת שלקח הצפחת והחנית היה יכול להורגני וכיון שלא הרגני צדיק הוא אין לרודפו וא"ל אבנר לא כי אלא הצפחת והחנית הנערים

להתפייס לדוד נענש עליהן וזהו פי' בור וסירה גרמו לו לאבנר שיהרג. אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב ויטהו יואב אל תוך השער לדבר אתו בשלי. על עסקי השל. פי' שאלה שאלו בענין חליצה כדכתיב של נעלך מעל רגליך. אשר פגע בשני אנשים צדיקים וטובים ממנו וגו' צדיקים ממנו שהן בפה ולא עשו שאמר להם שאול למלך להורג הכהנים ולא קבלו ממנו. וכך הוא מפורש בתלמוד א"י בפרק חלק. ויאמר המלך לרצים הנצבים עליו סבו והמיתו כהני ה' וגו'. מי היו א"ר שמואל אבנר ועמשא היו אמרו לו כלום אית לך עלינן אלא הדין זנורא והדרן כלינרין. פי' כלי זין ורסן הסוס בלשון יון כך שמן. אמרו ליה הא טריפין לך כלומר אין אנו חפצים לא במתנותיך ולא בעבודתיך ולא אבו עבדי המלך לשלוח את ידם לפגוע בכהני ה' ויואב באיגרת שכתב לו דוד על אוריה החתי קבל והרגו. טובים ממנו שדרשו אכין ורקין כדאמרן והוא לא דרש אלא קבל האיגרת ועשה. ויקבר בביתו במדבר. מלמד שהיה ביתו של יואב מנוקה מגזל ועריות. כמו המדבר שאין אדם מצוי לגזול ולא לערוה: **הדרן עלך פרק נגמר הדרן**

מסורת הש"ס

(א) נעיל כח. קידושין עו: ע"ש, (ב) וגי' הענוים ערך של ד' שלן, (ג) [פי' ליר של דגים ולמעמא פי' דגים קטנים עניון ערך מנוני ולפשר דקן ל"ל בפירש"י ד"ה מוניני כו' וכן בשנת קי: פירש"י על מוניני ליר], (ד) נקרא כתיב ראה אי מנית המלך ואם לפחות המיס,

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בור ובירה וכו' וכשאבר לחם דוד. הכי איתא כיריסלמי פ"א דקוטה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר להו גואל הדם וכו' אמר להו היה לו להצילו וכו' אמר להו השתא בדופן: (ב) שם אמר להו עמשא מורד: (ג) רש"י ד"ה מוניני דגים קטנים. ר"ב וכן בע"ג ריש דף כט:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' אמרו ליה כל"ל:

מוסף רש"י

ילדים. בחורים היו לדוד בחילותיו ולא היו בניו (קדושין עו). **בני יפת תואר.** נשים שלקחו אנשי ישראל במלחמה, כדכתיב (דברים כא) והבאת אל תוך ביתך, ומתוך כך היו עוהבים כמשפטי העכו"ם (שם). **מספרי קרמי ומגדלי בלורית.** מלחמוני ערפס (שם). **משום דדוד עושה משפט וצדקה.** דוד גרם ליואב להיות מצליח על הצבא לפי שעשה משפט וצדקה, ויואב גרם לדוד לעשות משפט וצדקה לפי שהוא דן ויואב שורר ורודה על ידו, ועוד מתוך שיואב עסק במלחמה לא היה דוד טורח בהן ולכן פטוח לשפוט לבד (שמואל ב ח טו).

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פ"ג מהלכות מלכים הלכה ט:

תורה אור השלם

1. וַיִּמָּאֵן לָסוּר וַיַּכֵּהוּ אַבְנֵר בָּאַחֲרֵי הַחֲנִית אֶל הַחֹמֶשׁ וַתֵּצֵא הַחֲנִית מֵאַחֲרָיו וַיִּפֹּל שָׁם וַיָּמָת תַּחְתָּיו וַיְהִי כָּל הַבָּא אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָפַל שָׁם עֲשָׂהאֵל וַיָּמוֹת וַיַּעֲמֹדוּ:
שמואל ב ב כג
2. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל עֲמָשָׂא הִזְעֶק לִי אֶת אִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד: וַיֵּלֶךְ עֲמָשָׂא לְהַזְעִיק אֶת יְהוּדָה וַיְאַחֵר מִן הַמּוֹעֵד אֲשֶׁר יָעַד:
שמואל ב כ ד-ה
3. כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יַמְרֶה אֶת פִּיךָ וְלֹא יִשְׁמַע אֶת דְּבָרֶיךָ לְכֹל אֲשֶׁר תְּצַוֶּנּוּ יוּמָת רַק חֲזַק וֶאֱמָץ:
יהושע א יח
4. וְהַשְּׁמֻעָה בָּאָה עַד יוֹאָב כִּי יוֹאָב נָטָה אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה וְאַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לֹא נָטָה חָנָם יוֹאָב אֶל אֹהֶל יְיָ וַיֶּחֱזַק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: מלכים א ב כח
5. וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ: וְיוֹאָב בֶּן צְרוּיָה עַל הַצָּבָא וִיהוֹשָׁפָט בֶּן אֲחִילוּד מַזְכִּיר:
שמואל ב ח טו-טז
6. וַיֵּצֵא יוֹאָב מֵעִם דָּוִד וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אַחֲרֵי אַבְנֵר וַיָּשִׁבוּ אֹתוֹ מִבּוֹר הַסִּרָה וְדָוִד לֹא יָדָע:
שמואל ב ג כו
7. וַיָּשָׁב אַבְנֵר חֶבְרוֹן וַיַּטֵּהוּ יוֹאָב אֶל תּוֹךְ הַשַּׁעַר לְדַבֵּר אִתּוֹ בְּשִׁלֵּי וַיַּכֵּהוּ שָׁם הַחֹמֶשׁ וַיָּמֹת בְּדַם עֲשָׂהאֵל אָחִיו:
שמואל ב ג כז
8. וְהַשִּׁיב יְיָ אֶת דָּמוֹ עַל רֹאשׁוֹ אֲשֶׁר פָּגַע בִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים צַדִּקִים וְטֹבִים מִמֶּנּוּ וַיַּהֲרֹגֵם בַּחֶרֶב וְאָבִי דָוִד לֹא יָדַע אֶת אַבְנֵר בֶּן נֵר שַׂר צְבָא יִשְׂרָאֵל וְאֶת עֲמָשָׂא בֶּן יֶתֶר שַׂר צְבָא יְהוּדָה: מלכים א ב לב
9. וַעֲמָשָׂא לֹא נִשְׁמַר בַּחֶרֶב אֲשֶׁר בְּיַד יוֹאָב וַיַּכֵּהוּ בָהּ אֶל הַחֹמֶשׁ וַיִּשְׁפֹּךְ מֵעָיו אַרְצָה וְלֹא שָׁנָה לוֹ וַיָּמֹת וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אָחִיו רָדְפוּ אַחֲרֵי שֵׁבַע בֶּן בִּכְרִי:
שמואל ב כ י
10. וַיַּעַל בְּנֵיהוּ בֶן יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע בּוֹ וַיְמִתֵהוּ וַיִּקָּבֵר בְּבֵיתוֹ בַּמִּדְבָּר:
מלכים א ב לד
11. וַיִּבֶן הָעִיר מִסָּבִיב מִן הַמְּלוֹא וְעַד הַסָּבִיב וְיוֹאָב יְחַיֶּה אֶת שְׁאָר הָעִיר:
דברי הימים א יא ח

רבינו חננאל (המשך)

הלכו להביא מים מן הבור ושכחום שם בבור. ובא דוד ומצאם בבור של מים ולקחם א"ל הצפחת והחנית הנה אמרת בבור נשאריו כנף מעילו מה תאמר בו א"ל כנף מעילך בסירה הוערת כלומר נסבך בקוצים ונחתך ומצאו דוד ולקחו משם. וכיון שלא הניחו אבנר

מט: ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

ארבע מיתות. **סקילה שריפה הרג וחנק.** דווקא נקט סידרא סקילה חמורה משריפה ושריפה מהרג ושלשתן מחנק ונפקא מינה למתחייב שתי מיתות דקי"ל לקמן (דף פח.) דנידון בחמורה: **רבי שמעון כו'.** פלוגתא מפרש בגמרא: **זו מצות הנסקלין.** שפירשנו בפרקין דלעיל (דף מה.) בית הסקילה היה גבוה שתי קומות כו' ומשום דבעי למתני מצות הנשרפין והנהרגין והנחנקין כיצד הדר ונקט להאי: **גמ' כל מקום ששנו חכמים דרך מנין.** וסידרו דבר אחר דבר: **אין מוקדם ומאוחר.** לא דקדקו להקדים במשנתן את המוקדם ולאחר את המאוחר שיש מקום שהשנוי מאוחר במשנה לריך להקדימו במעשה כגון סדר מ' נגדים של כהונה גדולה כדמפרש לקמיה דמכנסים קודמין לגבישה ולא הקדימו לשנותן כסדר לביאתן ויש מקום שהסדר שנוי כמשפטו לכתחילה אבל אי אפיר לית לן בה כגון דברי סדר מליאה כדלקמיה: **חוץ מסדר שבעה סממנין.** המאוריס לענין הכתפת של דם שבהן דיקדקו בסדר משנתן. כל דבר המועיל לאחרינו קרי ליה סם לגביה ואין סם לשון בושם ולא לשון מרפא אלא לשון דבר הצריך לתיקון חבירו: **מעבירין על הכתפת.** לבודקו אם דם נדה הוא ולטמא טהרות שנגע בהן או נגע הוא והטהרות טהורות ואם עבר באלו שבע סממנין כשיכנס אותו בהן כסדרן בידוע שדם היה ואם לא עבר בידוע שנגע היה: **רוק הפל.** שלא טעם כלום כל אותו היום. תפל ריקם וגנוג וחסר כל טעם מאכל כגון דבר שלא נמלח דמיקרי תפל: **ומי גריסין.** ומי לעיסת גריסין של פול שלועסין וכוססין אותו ומשפשפין אותו בהן: **ומי רגלים.** שהחמילו והסריחו: **נסר.** מין אדמה הוא וקורין לה ביתר"ל: **וכורים.** עשב הוא ומעביר כתמין וקורין ליה אירבנ"ו שבוגריי"ל: **קמוליא.** התם מ) מפרש לה שלוף דוק ולא ידענא מאי היא: **אשלך.** נמלא בנקבי מרגליות העולות מתוך הים: **לא עשה ולא כלום.** אין זה נסיון שאם לא עבר בכך אכתי איכא למימר דם הוה והאי דלא עבר הייט משום דאין גריסין מועילין אלא לאחר הדוק וכן כולם כסדר. והא דרב סחורא קבוע בהאי גמרא משום דמיתיתין להני ארבע מיתות ב"ד דמתני' עלה כדפליג רב פפא עליה ואמר אף ארבע מיתות דווקא ניסנו הקודם במשנה קודמת לחברתה אם נתחייב שתי מיתות: **כפלוגתא לא קמיירי.** רב סחורא נמי אית

ארבע מ)מיתות נמסרו לבית דין סקילה שריפה הרג וחנק ב)רבי שמעון אומר שריפה סקילה חנק והרג זו מצות הנסקלין: **גמ'** אמר רבא אמר רב סחורא אמר רב הונא כל מקום ששנו חכמים דרך מניין אין מוקדם ומאוחר חוץ משבעה סמנין ג)דתנן ד)שבעה סמנין מעבירין על הכתם רוק תפל ומי גריסי' ומי רגלים ונתר וברית קמוליא ה)(ואשלך) וקתני סיפא ו)העבירן שלא כסידרן או שהעבירן שבעתן כאחד לא עשה ולא כלום רב פפא סבא משמיה דרב אמר אף ארבע מיתות מדקא מפליג רבי שמעון ש"מ דוקא קתני ואידך בפלוגתא לא קא מיירי רב פפא אמר ז)אף סדר יומא דתנן ח)כל מעשה יום הכפורים האמורים על הסדר אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה ולא כלום ואידך ההוא חומרא בעלמא רב הונא בריה דרב יהושע אמר אף סדר תמיד ט)דקתני עלה זהו סדר תמיד ואידך ההוא למצוה בעלמא ולאפוקי ממצות חליצה דתנן י)מצות חליצה יא)בא הוא ויבמתו לפני בית דין היו נותנין לו עצה ההוגנת לו שנאמר [1]וקראו לו זקני עירו ודברו אליו [2]והיא אומרת [3]מאן יבמי וגו' [4]והוא אומר [5]לא חפצתי לקחתה ובלשון הקדש היו אומרין [6]ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו וירקה בפניו ורקה הנראה לדיינין וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש וגו' [7]ונקרא שמו בישראל וגו' ואמר רב יהודה [8]מצות חליצה קוראה וקורא חולצת ורוקקת וקוראה והוינן בה מאי קמ"ל מתניתין היא הא קמ"ל [9]מצוה הכי ואי אפיר לית לן בה תניא נמי הכי יב)בין שהקדים חליצה לרקיקה או רקיקה לחליצה מה שעשה עשוי ולאפוקי מהא דתנן יג)כהן גדול משמש בשמונה כלים והדיוט בארבעה בכתונת במכנסים במצנפת ואבנט יד)מוסיף עליהן כהן גדול חושן ואפוד ומעיל וציץ טו)ותניא מנין שלא יהא דבר קודם למכנסים שנאמר [5]ומכנסי בד יהיו על בשרו ותנא מאי טעמא אקדמיה לכתונת [6]משום דאקדמיה קרא וקרא מאי טעמא אקדמיה משום דמכסיא כולה גופיה עדיפא ליה: יז)סקילה שריפה כו': סקילה חמורה משריפה שכן יח)ניתנה למגדף ולעובד ע"ג מאי חומרא שכן פושט ידו בעיקר אדרבה שריפה חמורה שכן יט)ניתנה לבת כהן שזינתה ומאי חומרא שכן מחללת את אביה

קסברי

אמר רבא אמר רב סחורא אמר רב הונא. בכמה דוכתי איכא הכי והא דאמר רבא בס"פ אלו מציאות (ב"מ דף לג.) כגון רב סחורא דאסברן זוהמ' ליסטרין משמיה דנפשיה לא אגמריה טפי מ"ג ה"ק אפילו לא למד מרבו אלא דבר זה בלבד נאשב רבו בכך מ"ג בהיא שעתא אכתי לא גמר מיניה טפי: **מעבירין** עלי הכתם. פ"ה לבודקו אם דם נדה הוא ור"ת מפרש דאפילו דם נדה ודאי אע"ג דמטמא לא ויבש כיון דאין עובר על ידי ז' סממנים בטל וטהור דתני ר' חייא דם נדה ודאי מעביר עליו שבעה סממנין ומבטלו: **כל מעשה יום הכפורים.** למ"ד (יומא דף ס:) לא נאמר חוקה אלא בדברים הנעשים בנגדי לבן בפנים לא איירי בדברים שנעשים בנגדי ט)זהב בחוץ:

אף סדר תמיד. תימה דלא קאמר אף סדר ברכות דתנן בפרק בתרא דר"ה (ד' לב.) סדר ברכות אבות וגבורות וקדושת השם עוד תנן התם (ד' לג:) סדר תקיעות ג':

קסברי

ארבע מיתות נמסרו לב"ד סקילה שריפה הרג וחנק כו' אמר רב הונא כל מקום ששנו חכמים דרך מנין אין מוקדם ומאוחר בהן כגון ארבעה אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבער וכיוצא בו. חוץ מד' סממנין דמאי דמקדי' מקדים ומאי דמאחר מאוחר דתנן בגדה פ"ט ד' סממנין מעבירין על הכתם רוק תפל. מי גריסין ומי רגלים. נתר וכורית. קימוניא. ואשלג. וקתני סיפא העבירן שלא כסדרן או העבירן שבעתן כאחד לא עשה כלום. משמיה דרב אמרי אף ד' מיתות מאי דמקדים מקדים ומאי דמאחר מאוחר. מדקא פליג ד' שמעון ותני שריפה סקילה הרג וחנק ש"מ דווקא כך סידורן: ורב הונא מתני' דאית בה פלוגתא ומעשה יוה"כ דחומרא בעלמא היא וסדר החמיד דלמצוה בעלמא היא בהני כולהו לא קא מיירי ומה בא להודיע לאפוקי מצות חליצה דתנן ביבמות פרק מצות חליצה בא לב"ד הוא ויבמתו כו' ומפורש קוראה היא תחלה בפני ב"ד מאן יבמי וגו' וקורא הוא לא חפצתי לקחתה ואחרי כן חולצת כדכתיב וחלצה נעלו וגו' ורוקקת כדכתיב וירקה

מסורת הש"ס

ו) (לקמן פט:).

תורה אור השלם

1. וְהוֹצִיאוּ אֶת הַנַּעֲרָ אֶל פֶּתַח בֵּית אָבִיהָ וְסִקְּלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה כִּי עָשְׂתָה נְבָלָה בְיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת בֵּית אָבִיהָ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ: דברים כב כא

2. וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תָחֵל לִזְנוֹת אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא כא ט

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה יא סמג עשין קד:

יג ב מיי' שם הלכה י ופ"ד מהלכות עכו"ם הלכה ז ופ"ה הל"ב סמג שם ולאוין כו:

יד ג ד מיי' פי"ד מהלכות סנהדרין הלכה ד:

רבינו חננאל

משריפה סקילה חמורה מסייף מדאשכחן בעיר הנדחת הנדחין בסייף והמדיחין בסקילה ש"מ דסקילה חמורה מסייף סקילה חמורה מחנק מדאפקה רחמנא לארוס' בת ישראל מכלל נשואה בת ישראל להחמיר עליה ואפקה מחנק לסקילה. ש"מ סקילה חמורה מחנק. שרפה חמורה מסייף שיצאה להחמיר על בת כהן. ו) וכשם שניתנה לבת כהן ואפילו דינתה מאביה ג) גמר אביה אביה מסקילה מה בת ישראל שזינתה ארוסה בסקילה וכתיב בה אל פתח בית אביה ובבת כהן כתיב את אביה היא מחללת מה אביה שבסקילה סקילה חמורה מסייף אף אביה שבשרפה שרפה חמורהה מסייף. שרפה חמורה מחנק שכן נתנה לבת כהן החמורה כדאמרן מדאפיק רחמנא נשואה בת כהן מכלל נשואה בת ישראל שהיא בחנק והוציאה הכתוב מחנק לשרפה ש"מ שרפה חמורה מחנק. סייף חמור מחנק שניתן לאנשי עיר הנדחת שפשטו ידיהן בעיקר ר"ש אומר שרפה חמורה מסקיק מדאפיק רחמנא לארוסה בת כהן להחמיר עליה ואפקה מסקילה לשרפה ש"מ שרפה חמורה מסקילה ר"ש לטעמיה דאמר ארוסה בת כהן בשרפה. שרפה חמורה מחנק מדאפיק רחמנא לנשואה בת כהן. מחנק לשרפה. ש"מ שרפה חמורה מחנק כולה שמעתא בענין הזה ופשוטה

ו) לפנינו בגמ' ליתא זה ולולי דרכינו היה נוטה ומאי מומרא שכן ניתנה לבת כהן ואפילו זנתה מאביה. ול"ע:

ג) נראה דתקר כאן ול"ל אדרבה סייף חמור וכו' גמר אביה אביה וכו'.

קסברי רבנן נשואה יצאה כו'. פ"ה דעיקר טעמא דאפ"ה פושטו ידו בעיקר עדיף וכן משמע בפ' הנשרפין (לקמן דף עט:) דתנן אמרו לו אילו לא היתה סקילה חמורה לא ניתנה למגדף ולעובד עבודת כוכבים וא"ת סייף שניתן לאנשי עיר הנדחת שפושטין ידיהם בעיקר ואפ"ה שריפה חמורה ממנו כדמוכח בשמעתא ו' ל' דסייף יש לו חומרא אחריתי עמו שממונו אבד ושקולין שניהם בסקילה ואע"ג דאמרינן בסמוך אדרבה סייף חמור מסקילה שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת ומאי חומרא שכן ממונו אבד דמשמע שזה גורם לו שהוא חמור כיון שיש בו חומרא זו המתם היינו טעמא דאכתי לא ידעינן דסייף קל ואית לן למימר מסברא דכיון דיש בו חומרא זו דממונו אבד מיתתו גמי חמורה אבל כיון דידעינן דסייף קל איכא למימר שזה גורם לו שיתן לפושטו יד בעיקר משום חומרא דאיכא בהדיה דממונו אבד:

סקילה חמורה מחנק. ה"ה דהמ"ל מק"ו משריפה או מסייף דחמורין מחנק וסקילה חמורה מהן דכה"ג קאמר לקמן לר"ש:

אדרבה חנק חמור שכן ניתן למכה אביו. ותימה סקילה גמי ניתנה למקלל אביו ואמו דהוקש כבודן לכבוד המקום ועוד וכי מפני שהוקש יהא חמור מכבוד המקום עצמו ועוד דבכילד הרגל (נ"ק דף כה.) אמר ר"ו אמר ר"ל דשכינה י"ד יום ו"ל דלא קאמר שיהא חמור מסקילה אלא כלומר חמור בסקילה שכן הוקש:

נאמר אביה בסקילה כו'. תימה אע"ג דמסברא סייף חמור אחית ג"ש ומפיק ליה ואם כן לעיל גמי דמסברא סקילה חמורה משריפה כדפ"ה דפושטו ידו בעיקר עדיף אמאי לא אתי גזירה שוה ומפקא מסברא וגימא אחת ארוסה ואחת נשואה יצאה לשריפה דמה אביה האמור בסקילה בארוסה אף אביה האמור בשריפה בארוסה:

מה

קסברי רבנן [א]נשואה יוצאה לשריפה ולא ארוסה ומדאפקה רחמנא לארוסה בסקילה ש"מ סקילה חמורה סקילה חמורה מסייף שכן ניתנה למגדף ולעובד עבודת כוכבים ומאי חומרא כדאמרן אדרבה סייף חמור שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת ומאי חומרא שכן ממונן אבד אמרת איזה כח מרובה כח המדיח או כח הנידח הוי אומר כח המדיח ותניא [ב]מדיחי עיר הנדחת בסקילה סקילה חמורה מחנק שכן ניתן למגדף ולעובד עבודת כוכבים ומאי חומרא כדאמרן אדרבה חנק חמור שכן ניתן למכה אביו ואמו ומאי חומרא שכן הוקש כבודן לכבוד המקום מדאפקיה רחמנא לארוסה בת ישראל מכלל נשואה בת ישראל מחנק לסקילה ש"מ סקילה חמורה [ג]שריפה חמורה מסייף שכן ניתנה לבת כהן שזינתה ומאי חומרא שכן מחללת את אביה אדרבה סייף חמור שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת ומאי חומרא שכן ממונן אבד נאמר [ד]אביה בסקילה ונאמר [ה]אביה בשריפה מה אביה האמור בסקילה סקילה חמורה מסייף אף אביה האמור בשריפה שריפה חמורה מסייף שריפה חמורה מחנק שכן ניתנה לבת כהן שזינתה ומאי חומרא כדאמרן אדרבה חנק חמור שכן ניתן למכה אביו ואמו ומאי חומרא שכן הוקש כבודן לכבוד המקום מדאפקיה רחמנא לנשואה בת כהן מכלל נשואה בת ישראל מחנק לשריפה ש"מ שריפה חמורה [ו]סייף חמור ומאי חומרא שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת ומאי חומרא שכן ממונם אבד אדרבה חנק חמור שכן ניתן למכה אביו ואמו ומאי חומרא שכן הוקש כבו' אפילו הכי פושטו ידו בעיקר עדיף: רבי שמעון אומר כו': שריפה חמורה מסקילה שכן ניתנה לבת כהן שזינתה ומאי חומרא שכן מחללת את אביה אדרבה סקילה חמורה שכן ניתנה למגדף ולעובד עבודת כוכבים ומאי חומרא שכן פושטו ידו בעיקר רבי שמעון לטעמיה דאמר אחת ארוסה ואחת נשואה יצאה לשרפה ומדאפקיה רחמנא לארוסה בת כהן מכלל ארוסה בת ישראל מסקילה לשריפה ש"מ שריפה חמורה שריפה חמורה מחנק שכן ניתנה לבת כהן שזינתה ומאי חומרא כדאמרן אדרבה חנק חמור שכן ניתן למכה אביו ואמו ומאי חומר' שכן הוקש כבודם לכבוד המקו' מדאפקיה רחמנא לנשואה בת כהן מכלל נשואה בת ישראל מחנק לשריפה ש"מ שריפה חמורה שריפה חמורה מסייף שכן ניתנה לבת כהן שזינתה ומאי חומרא כדאמרן אדרבה סייף חמור שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת ומאי חומרא שכן ממונם אבד אמרת וכי איזה כח מרובה כח המדיח או כח הנידח

הוי

מכלל מות יומת הנופף (ויקרא כ) דהיינו חנק דלף ארוסה היתה בכלל אשת רעהו (שם) ואפקה בהדיא בסקילה כדכתיב (דברים כב) כי תהיה נערה בתולה מאורסה וגו' ש"מ סקילה חמורה. ואי קשיא לך למה לי להדורי בתר טעמא בכולהו דתיהוי סקילה חמורה מיניהו מכיון דאשכח סקילה חמורה משריפה ולקמן ילף שריפה חמורה מסייף ממילא ידעינן דסקילה חמורה מסייף תריץ משום דלקמן לא קיימא לן שריפה חמורה מסייף אלא מגזירה שוה מסקילה דאשכחן בה דחמיר מסייף הלכך מיבעי ליה לאהדורי אטעמא דחמורה סקילה מסייף: **נאמר אביה בסקילה.** בנערה המאורסה לזנות בית אביה (דברים כב): **ונאמר אביה בשריפה.** בבת כהן את אביה היא מחללת (ויקרא כא): **סקילה חמורה מסייף.** כדילף טעמא לעיל ממדיחין ונידחין: **מדאפקיה לנשואה דכם כהן.** סתמא כתיב ארוסה ונשואה משמע ורבנן הוא דמפקי ארוסה מההיא כלל ושבקי לה במילתא כדין ישראלית בסקילה משום דאית להו סקילה חמורה שכן ניתנה למגדף ונשואה מיהת אפקה קרא מדין נשואה ישראלית מחנק לשריפה אלמא שריפה חמורה ואע"ג דמאי לאיתויי בגזירה שוה דאביה אביה כדאייתיה לסייף ניחא לאיתויי מגופה: **ר"ש לטעמיה.** לקמן (ע"ב) ילף מקרא דכתיב בת כהן סתמא [ויקרא כא]:

הוי

ז) נראה דתקר כאן ול"ל אדרבה סייף חמור וכו' גמר אביה אביה וכו'.